

Vårt datum/Our date
2016-06-10
Ert datum/Your date
2016-05-13

Vår beteckning/Our reference
33-1142/2016
Er beteckning/Your reference
551-5120-15

Länsstyrelsen i Kalmar län
391 86 Kalmar

e-post: kalmar@lansstyrelsen.se

Ansökan från Nybrogrus AB om tillstånd till sandtäkt inom fastigheten Österhultsmåla 2:5 (Grankärret) i Kalmar kommun.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) arbetar för att skapa goda förutsättningar för ett hållbart nyttjande av landets mineralresurser inklusive grus och bergmaterial. SGU är också ansvarig för miljö kvalitetsmålet ”Grundvatten av god kvalitet” med därtill hörande mål rörande naturgrus. Detta, liksom miljöbalkens bestämmelser om naturgrus är våra bedömningsgrunder i ärenden som rör täktverksamhet. Med anledning av att rubricerat ärende har kommit in till SGU den 16 maj 2016 framförs följande:

SGU avråder från att öppna en ny naturgrustäkt i Österhultsmåla 2:5. I det fall ett tillstånd ändå ges bör detta tillstånd vara mycket begränsat i tid och med avseende på volym.

Bakgrunden till SGUs ståndpunkt

SGUs preliminära bedömning är att det finns goda förutsättningarna att producera helkrossad-ballast-till-betong i regionen. Det här indikerar bland annat den rapport som CBI betonginstitutet 2009 tagit fram på uppdrag av Länsstyrelsen i Kalmar län. Slutsatsen i rapporten är att krossberg i regionen kan vara lämpligt att använda som helkrossad-ballast till betong. Särskilt lämpliga anges regionens medelkorniga graniter vara.

Av ansökan framgår att den föreslagna naturgrustakten ska ersätta naturgrustakten i Källebäck. Det vill säga upprätthålla en produktion av naturgrus. Det här är ett resonemang som inte överensstämmer med *miljö kvalitetsmålet grundvatten av god kvalitet* som bland annat säger att användningen av naturgrus ska minska och istället

ersättas av alternativa material. Bolaget anger att preliminära resultat från ett utvecklingsarbete inom företaget visar på att det kan finnas möjlighet att producera ersättning till natursanden som används till betong, men att det fortfarande krävs en del utvecklingsarbete. SGU ser det som problematiskt att ge tillstånd till nya naturgrustäkter när naturgrus ska fasas ut, särskilt för så lång tillståndstid som företaget yrkar. Det minskar incitamenten till utveckling och övergång till helkrossad-ballast-till-betong. Utgångspunkten för materialförsörjningen i regionen bör vara att ballast huvudsakligen ska komma från krossat berg.

I kompletteringen till ansökan anges det att glimmerhalten inte bör överstiga 3 % i berg som ska användas till helkrossad-ballast-till-betong. SGU delar inte bolagets uppfattning om att glimmerhalten i berget behöver vara så låg. Enligt de uppgifter SGU har tagit del av, muntligt från CBI, har ett bergmaterial med lägre glimmerhalter än 7 % generellt sett inga geologiska egenskapsproblem, åtminstone inte orsakade av glimmerhalten. Ett flertal täkter för helkrossad-ballast-till-betong har även högre glimmerhalter, upp till 12 %, och fungerar tillfredställande för produktion av helkrossad-ballast-till-betong.

SGU delar inte bolagets uppfattning om att utgångspunkten för framtagandet av finballast för betong, är att det måste komma från befintliga bergtäkter. Bolagets resonemang bygger på att det inte är ekonomiskt rimligt att öppna bergtäkter för att enbart producera finballast till betong. Men tanken inte att enbart producera finballast till betong i eventuella nya bergtäkter utan hela ballasten, både grov- och finandelen, till betongändamål. Då hamnar de ekonomiska möjligheterna till att öppna nya bergtäkter som är lämpliga för att producera helkrossad-ballast-till-betong i en annan dager.

En av preciseringarna för miljö kvalitetsmålet *Grundvatten av god kvalitet* är:
Bevarande av naturgrusavlagringar - Naturgrusavlagringar av stor betydelse för dricksvattenförsörjning, energilagring, natur- och kulturlandskapet är fortsatt bevarade.

Den här delen av landet har små till medelstora tillgångar på isälvsavlagringar och Nybroåsen är den enda större åsen i regionen och har därför till viss del exploaterats hårt för sand och grusutvinning. De återstående delarna av Nybroåsen kan därför vara en resurs för samhället för sina landskapvärden, naturvärden, rekreation och friluftsliv samt vattenförsörjning. Den planerade täkten ligger i anslutning till ett riksintresse för naturvård med geovetenskapliga värden. Riksintresset är omgärdat av flera tidigare sand- och grustäkter och den planerade sandtäkten tar i anspråk ett av de sista orörda partierna av åsen i anslutning till riksintresset. Geologiska naturvärden utgörs oftast av helheter och geologiska sammanhang och SGU ser det som att ytterligare en sandtäkt i området kan vara negativt för det geovetenskapliga värdet i och med att det geologiska sammanhanget kan gå förlorat.

SGU delar bolagets generella resonemang avseende användningen av morän för betongändamål. Det övergripande problemet med moränen är att dess fillerandel oftast är alltför hög och därmed är svår att utnyttja.

I övrigt hänvisar vi till vårt tidigare yttrande i frågan SGU dnr 33-1877-2015.

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschef Mugdim Islamovic.

I handläggningen av ärendet har även statsgeologerna Mattias Gustafsson, Mattias Göransson samt Kristian Schoning den senare föredragande deltagit.

Mugdim Islamovic

Kristian Schoning